

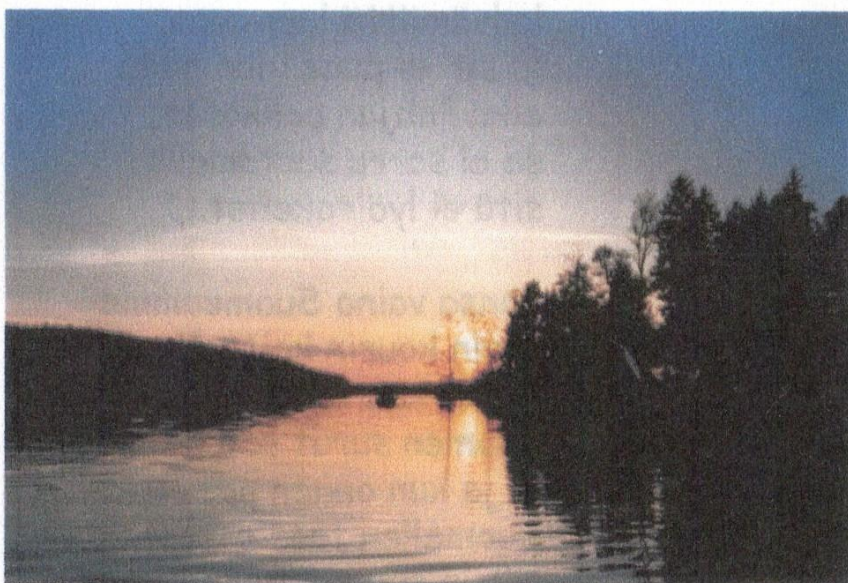
***Inkilän ja Sairalan
kyläpäivä***

lauantaina 12.9.2026

***Kalliopirtillä
Kalliopirtintie 20, 16610 Kärkölä***

Merolan niittyjä Inkilässä

Torajärvi opiston rannalta

Ohjelma

**Klo 11.00 Kukkatervehdys Karjalaan jääneiden
vainajien muistomerille Kärkölän kirkolla**

Klo 12-13 ruokaillaan ja haastellaan

Liput saapuvat, Karjalan jääkärien marssi

Tervetulosanat - Teija ja Risto

Hiljainen hetki - Heikki

Yhteislaulu: Jo Karjalan kumbuzil

Esitelmä Karjalan kielestä ja murteista

- Tarja Tonteri

Murresanakilpailu - Teija

Kohvit

Yhteislaulu: Kezäpäiväne Karjalan mäjel

Elokuva: Ruotuin Serehvia

Sairalan laulu

Kyläkokous - Pentti

Inkilän laulu

Sana on vapaa

Näytelmä: Vierailu Kansanopistolla

Arpajaiset

Karjalaisten laulu

Liput poistuvat

Musiikki-säestykset Kimmo Puunenä

Arpojen hinnat 2 €/1kpl, 5 €/3kpl

Kärkölän kirkko

Kukkatervehdys Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä

Kärkölän Kalliopirtti

Ruokaillaan ja katsellaan

Ruokaillaan ja tuumataan

Liput ovat saapuneet, Karjalan jääkärien marssi

Tervetulosanat – Teija Sipiläinen ja Risto Lalu

Hiljainen hetki
Rovasti Heikki Jääskeläinen

Jo Karjalan kumbuzil (Jo karjalan kunnailla)

Jo Karjalan kumbuzil puut kukitah,
jo Karjalan koivikot tuuhevutah
Kägöi kuldane kukkuu, on mua lumetoin
on sinne minul kaibavo pohjatoin.

Kai tiijän da tunnen vuorazet,
savut kaskien da yöhyet valgieset.
Salomuahuot tunnen dai suuret puut,
tshomat rantazet, salmet da joven suut.

Siel matkain korbii da kangahii
läbi metshii da vuaroin rindehii.
Dai nouzin vuaral da kattshomah jäin,
sie Karjalan kaunehen kaiken näin.

Jo Karjalan kunnailla lehtii puu
jo Karjalan koivikot tuuhettuu
Käki kukkuu siellä ja kevät on
vie sinne mun kaihoni pohjaton.

Kansanlaulu, livo Härkönen ja Valter Juva

Kezäpäiväne Karjalan mäjel

Puun oksaizel ylimbäizel
mäjel Karjalan kaikerran mie
Mih kiännyn, mih silmäni siirdyy
vein selgie vain vienoizie;
tuol Luodogan veit, tuol loittuo
veit toizet ne vierähtelöö.
;,: Tuol Siämjärven kuldazet rannat
kera hiekkaizien kiltsetteloö ;,:

Kiänny hos kunne sie kiänny,
kuin taivahan silmäizet
salojärvyöt ne suoattsomat läikkyy,
viel järvet oi vilvakkazet.
Da suarie da suarie da niemie
da lahtloi pohjukkoloi.
;,: En tiijä kuin kiittiä kuin laittua
kuin laulua kuin lauzuo ;,:

Mie vain olen lindune pieni,
en piäze mie taivoizih,
ei siibeni kannu, ei tieni

vie pilvyzih piälimäzih;
jos veizi, jos voizi, ah sinne
luoks Luojaani liidelisin,
;,:da siel Hänen jalgazien juures,
nenga laulasin, kaikerdazin;,:

Oi Taivahan pyhä Herra,
sie kaiken, oi luadija sie,
voi kuin sinä kauneheks luajit
tämän muan, midä kielden mie!
Voi, kuin sinun Aunus on armas,
kuin Karjala korgie on, ah,
;,:pyhä Luoja, sie rakkahus anna
tädä ainos, oi, armastamah!;,:

Oi taivahan pyhä Herra,
sä isäimme armias,
ah kuink' on sun maasi kaunis
kuink' ihana taivahas!
Sä järveimme säihkyellä
suo lempemme tulta vaan.
;,:Oi Herra intoa anna
ain' maattamme rakastamaan!;,:

*Gabriel Linsén – livo Härkönen ja P.J.
Hannikainen*

Karjalan kulttuuri ja kielet

Tarja Tonteri Kirvun Pitäjäseura

Luadogan meri sävel. ja sanat Arkkipiispa Paavali

Luadogan meren randamil minun kätkyöni keinui,
Luadogan meren korgeil karehil
venehyöni keikui

Luadogan meri suuri, čoma, mieleni hyvittelöy
Luadogan meri ainos oma, kus kulguni konzu lienöy

Luadogan meren lainehuot minun
svuad'boissani soittelou
Luadogan meren valgiet kariet kalmah minuu kaimaulou

kätky/t (-ön, -tty, -zii) = kehto

korg/ei (-ien, -iedu, -ielois) = korkea

karehil (ei löytynyt sanakirjasta) aalloilla

čom/a (-an, -ua, ii) = kaunis

hyvit/ellä (-telen, -telöy, -elläh) = onnitella Hyvittelemmä sinuu suavutuksenke = Onnittelemme sinua suavutuksen johdosta

hyvittely (-n, -y, -löi) = onnitelu Parahat hyvittelyt kogo perehespäi = Parhaat onnitelut koko perheelle

hyvy/s (-ön, -tty, -zii) = hyvä, hyvyys Pidäy luodie toizile hyvitty, ei pahattu = Pitää tehdä toisille hyvää, ei pahaa

Meri hyvittelöy mieleni = Meri tekee mielelleni hyvää

ainos = aina Muga on olluh ainos = Niin on ollut aina

kulgu = reitti

konzu = milloin, koska adverbii, ei partikkeli

lienöy = ei löydy sanakirjasta

Luadogan meri ainos oma, kus kulguni konzu lienöy =

svuad'b/u (-an, -ua, -oi) = häät

Svuad'bas oli äijj gostua = Häissä oli paljon vieraita

valg/ei (-ien, -iedu, -ieloi) = valkoine valgiet kariet

kalm/u (-an, -ua, -oi) = hauta

kaim/ata (-uan, -uau, -atah) = hukata, kadota, saattaa Kunnebo dengat kaimatah = Minne rahat katosivat

Karjalan kielestä

taustaa

- kuuluu uralilaisten kielten, suomalais-ugrilaiseen kieliryhmään
- itämerensuomalainen kieli, kuten suomi, viro, vepsä, vatja ja lydyi
- pohjautuu kantasuomeen
- kielellä ei ole virallista statusta
- kieli on uhanalainen
- kielen ymmärtäjiä arvellaan olevan n 15000-20000, puhujia n 5000-25000^{15 000}
- Venäjällä kieltä puhutaan Karjalan Tasavallassa ja Tverissä

murteet

- 1) varsinaiskarjalan murteet
 - vienan karjala
 - eteläkarjala
 - sisältää Tverin karjalanmurteet
- 2) livvin karjala (Aunuksen karjala)

Kielen historiaa

- runsaasti vaikutteita suomen kielestä ja venäjän kielestä
- kielen asema on muuttunut yhteiskunnallisen ja poliittisen liikehdinnän myötä adstraattikieldestä alisteiseen eli substraattiasemaan
- Pähkinäsaaren rauhan raja 1323 jakoi maan siten, että Karjalankannaksen länsiosa jäi Ruotsille, toinen puoli Novgorodille/ suomen kieli ja karjalan kieli eriytyivät
- Stolbovan rauhassa 1617 Ruotsi nousi suurvallaksi/ väestön muuttoliike itään päin
- Vienan Karjala syntyy Kalevalaan Kuittijärven alueelle
- Tverin Karjala Venäjälle
- kieli elää ja muotoutuu arjen askareissa, runsaasti koodinvaihtoa ja monikielisyyttä
- 1800-luvun lopulla Suomessa voimakas kansallisuusaate heikentää karjalankielisten asemaa,
- kouluissa kielletään karjalankielen puhuminen, opetusta ei enää anneta karjalan kielellä
- kenelle kuuluu Kalevala?
- Neuvosto-Karjalan poliittinen ja yhteiskunnallinen muutos johtivat venäjän kielen nousemiseen valtakieleksi Karjalan Tasavallassa

Karjalan kielen tutkimus

- tutkimusta on tehty sekä Suomessa että Venäjällä
- haastattelututkimus
- nimistön ja paikannimistön tutkimus
- kirjalliset tutkimuslöydöt
- arkeologisista tutkimuksista vain vähän tietoa kieleen
- perinteisen kielentutkimuksen lisäksi tutkitaan esim. karjalan kielen elvyttämistä, karjalaksi kääntämistä sekä karjalankielisten identiteettejä ja kokemuksia
- kielten normittamisessa ollaan eri vaiheissa, livvillä, vienalla ja tverin karjalalla on oma kielioppinsa, eteläkarjalan osalta työ on kesken

Karjalan kirjaimistosta ja sanastosta/livvinkarjala

-28 kirjainta

-suomesta poikkeavia konsonantteja:

Č čiučoit čirčetetäh/varpuset sirittävät

dž mandžoi/mansikka

Z zirkalo/peili

Ž žiivattu/kotieläin

Š šura/hellittelynimi Aleksanderille

vokaaleista:

-pitkänä ääntyi perinteisesti vain 3 vokaalia: ii/siigu, uu/tuučču, yy/pyydiä

-nykyisin kolme pitkää vokaalia lisää: aa/avaari, ee/akadeemii, oo/koodu

-diftongit/kaksoisvokaalit esim. mua, iäni

-triftongit/kolmoisvokaalit esim. Buabo syöy šipainiekkua

Hairiehedäjät:

Šipainiekat ollah vie oppimattomat

Ylen on rutto luondu hänel

Kai dengat mendih muijale

Midäbo löyhkät

Äiivgo hengie syndyy sinun mustah kylyh

Karjalan kielen elvytys ja nykytilanne

- kieli on edelleen uhanalainen
- 2000-luvulla alkanut elvytystyö Itä-Suomen yliopistolla
- 2008 karjalan kulttuurin ja kielen professuuri yliopistolle
- 2010 alkoi karjalan kulttuurin ja kielen opetus yliopistolla
- 2021-2024 opetus- ja kulttuuriministeriön tukema elvytyshanke yliopistolla
- 2025 vuodesta karjalan kielen elvyttäminen on kuulunut Itä-Suomen yliopiston erityistehtävään, jota suoritetaan muun yliopistotyön ohessa
- 2025 julkaistiin karjalan kielen elvytysohjelma/elvytysprogramma, jossa suositellaan mm:ssa karjalan kielen lautakunnan perustamista
- 2026 keväällä perustettiin Kotimaisten kielten keskuksen (KOTUS) Karjalan kielen lautakunta
- YLE uudizet karjalakse vuodesta 2015
- Paginapertit
- Uudisžuppu (uef)
- Karjalan kulttuuria ja kieltä voi opiskella aineopinnoissa tai sivuaineena ja aiomessa yliopistossa
- kiinnostus karjalan kieleen lisääntynyt etenkin nuorten keskuudessa ja myös niiden, joilla ei ole karjalaisia sukujuuria
- edelleenkin karjalan kielen opetusta ei ole peruskouluissa
- karjalan kielen kursseja joissain kansalaisopistoissa ja kouluissa kerhoja

Lähteet:

- Ljudmila Markianova, Raija Pyöli, Sanakirja suomi-karjala, Salmi-Säätiö, Aldus Oy Lahti, 2008
- Raija Pyöli, Sanakirja karjala-suomi, KSS, 2021
- Raija Pyöli, Livvinkarjalan kielioppi, KSS, 2021
- Ilja Moshnikov, Karjalan kulttuuri ja kieli, Karjala ja venäjä-kurssin opintotehtävät UEF, 2025-2026
- Anneli Sarhimaa, artikkeli: Karjalan kansat ja kielet kontakteissa. Asutushistoriallista taustaa ja lingvistisiä seurauksia 1995
- Valter Lang, Homo Fennicus, Itämerensuomalaisten etnohistoria, SKS, 2020
- Timoi Munne, Natalia Giloeva, Pertti ruokin, mattii panen, Karjalan kieltä päin mäntyä, KSS, 2025
- Esitelmätekstin tarkistus Niko Tynnyrinen, UEF, 2026

Kyläkokous

Emeritusopettaja 30 vuoden kokemuksella, Pentti Tomminen runnoi loistavasti läpi kyläyhdistyksen kirjanpidon.

Kyläläisiä mietityttää mitä tuo tulevaisuus tullessaan. Henkilövalinnat, kokouspaikat, kyläpäivät ja tietysti raha.

INKILÄ - KOTIKYLÄMME KARJALASSA

Mieleeni palajaa muistot,
Karjalan kodistani
Inkilän rannat ja puistot,
on aina muistoissani.
Kuink` heilimöi ruispellot,
kukkivat niityt
ja kimmelsi järvien veet,
luoksesi Inkilä armain
matkaa mie alati teen.

Vaikka nyt poluillas toiset ois
en eksyisi silti mie pois,
juureni jäiväthän Karjalaan,
ei miust niitä kitkeä vois.

Lapsosen lailla kun kuljen
matkalla elämäni,
Inkilän syliini suljen,
vaalin kuin rakkaintani.
Aurinko pilvet ja tähtien tarhat
ne rajoja tunne ei lain,
mäkies huiput ja laaksot
muuttuneet vähän on vain.

Vaikka nyt poluillas toiset ois
en eksyisi silti mie pois,
juureni jäiväthän Karjalaan
ei miust niitä kitkeä vois.

Kuunjoen rantojen tähden
matkustan äärihin maan,
kallion kupeessa lähde
tervehtii taas tuttuaan.
Vaik` talojen kennäillä
tyhjääkin oisi,
mie täytän ne muistoillani,
täällä mie unohdan murheet,
olenhan kotonani.

∴:Vaikka nyt poluillas toiset ois
en eksyisi silti mie pois
juureni jäiväthän Karjalaan
ei miust niitä kitkeä vois∴:

LAULU SAIRALALLE

Kohta Sairalan seudulle syksy saa,
keltalehtihin peittyy tuo kaukainen maa.
Vaan millainen syksy siellä lie,
kun aatoksen sinne mun käypi tie.

Kotikunnaille kuljen taas aatoksissain,
vaan turhaan mä kotiani sieltä hain.
Lehdet peittää pellon metsittyneen,
nään silmissäin koivun kuivuneen.

On outo mun kyläni entinen,
sammal peittona haudoilla rakkaitten.
Oon vieras täällä mä tunnen sen,
Kun kotiani kaukaista muistelen.

Jos siellä viel kerran käydä vois,
mistä kauan on joutunut olemaan pois.
Ei haave tää mielestä ennen jää,
kunnes lapsuusmaisemat eessäin nään.

Osallistumismaksu 25 €

Hannele Inkisen puhe

Karjala Liiton liittovaltuuston puheenjohtaja Saara Pöyri toi liiton tervehdykset ja onnittelut Inkilän ja Sairalan kyläpäiville, sekä Kirvun Vilkkaan kyykkäkilpailun voitosta.

Inkilän ja Sairalan evakkojen jälkeläisten kukittaminen

Nuorin

Toiseksi nuorin

Eniten vuosia nähneen kiitos puhe

Inkilän laulu

**Näytelmä
Vierailu Kansanopistolla**

Käsikirjoitus edellisenä yönä ja dramaturgia Pentti Tomminen

Asemapäällikkö ja vieras Saksasta

Kylän naiset tuovat käsitöitään lahjaksi Kansanopistolle

Inkilän valtuuskunta tulee vierailulle Kansanopistolle

Sahan omistaja kauppa korkealaatuista lautta 6, 7 ja 8 tuumaista, kylän uuden Kansanopiston rakennustyömaalle.

Kahvittelua käsikirjoituksen mukaisesti

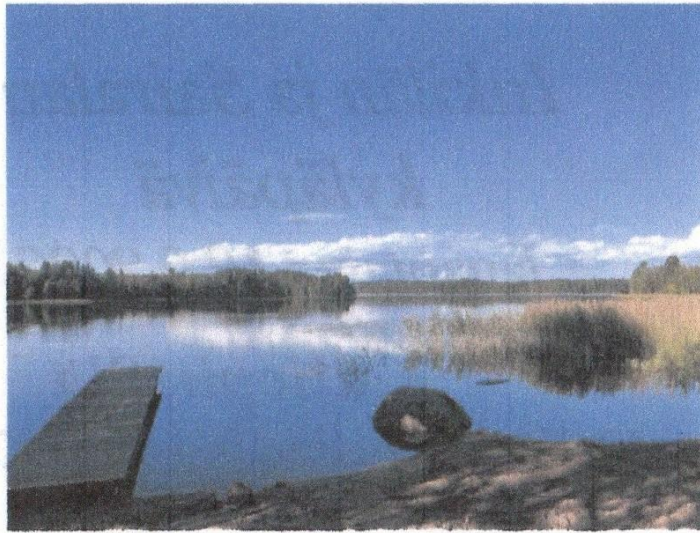
On kotiin lähdön aika

Näytelmien näyttelijät monien vuosien takaa

Karjalaisten laulu

Karjalaisten laulu

Suloisessa Suomessamme
oisko maata armaampaa,
kuin on kaunis Karjalamme,
laulun laaja kotimaa!
:,: Lauluna sen kosket kuohuu,
järven aallot loiskuaa,
säveleitä salot huokuu,
ikihongat humajaa.:,:

Ei oo meillä rikkautta
eikä maamme viljavaa,
vaan on laulun runsautta,
kylvämättä kasvavaa;
:,: sit' ei pane idän halla
eikä Pohjan pakkaset,
se ei sorru sortamalla,
sitä ei lyö rakehet.:,:

Konsa vaino Suomeamme
kovin kourin koittelee,
silloin kaunis Karjalamme
Suomen surut soittelee,
:,: ja kun onnen päivän koitto
Suomellen taas sarastaa,
silloin riemun suuri soitto
Karjalasta kajahtaa!.:,: